

International Journal of Advanced Academic Studies

E-ISSN: 2706-8927

P-ISSN: 2706-8919

IJAAS 2020; 2(1): 187-192

Received: 12-01-2020

Accepted: 15-02-2020

سندھ: پوهنیاظرشاه مطهری
عضو کادر علمی دانشکده حقوق و علوم
سیاسی پوهنتون بدخشان-افغانستان

موضوع: اهمیت اقتصادی و سیاسی راه لاجورد

پوهنیاظرشاه مطهری

چکیده

افغانستان در تاریخ تکامل ملل شرق در انکشاف تمدن بشریت سهم بسزای داشته است، جاده ابریشم که هندوستان، چین، مصر، بابل، آشور، روم و یونان و سرزمین های ماد و فارس و سایر مناطق حوزه مدیترانه در غرب و شرق دور را با هم پیوند داده است، این راه از اهمیت تاریخی، اقتصادی و سیاسی برخوردار بوده، بدین سبب راه لاجورد بدیل بهتر در عرصه اقتصادی و سیاسی کشور می باشد که این راه برای بهبود منافع کشور افغانستان خواهد بود.

مدیریت و استفاده راه لاجورد سبب تشویق سرمایه گذاری، اشتغال و تولید در کشور می باشد، بناً راه لاجورد اهمیت اقتصادی، سیاسی، ترانزیتی، تجاری، سرمایه گذاری، اشتغال زایی و کاهش فقر، تولیداتی، مواد معدنی و افزایش عایدات داشته است بهره برداری از مسیر راه لاجورد به افغانستان کمک می کند که از تعاملات منطقه ای و بین المللی برای تنظیم امور داخلی در ایجاد ثبات در سطح ملی می باشد. راه لاجورد افغانستان را به جهان وصل می نماید که با ایجاد سهولت و بدون کدام موانع می تواند امتعه مورد نیاز خویش را با هزینه کمتر و با کیفیت بهتر بندست آورد از طرف دیگر بر بعضی چالش های چون افزایش مداخله روسیه، ایران، پاکستان، و بعضی مشکلات امنیتی افزایش می یابد.

کلید واژه ها: اهمیت اقتصادی- اهمیت سیاسی- راه لاجورد

مقدمه

افغانستان سرزمینی است که از دوره های دور محل نشو و نمای مدنیت ها، گذرگاه فرهنگ ها، پرورشگاه فکر و تهذیب و ارتباط دهنده انسانها بوده، موقعیت اش از لحاظ ژئوپولیتیک، ژئواکونومیک و سوق الجیشی دولت های دور و نزدیک را تشویق به حفظ روابط بهتر سیاسی و اقتصادی با این کشور تشویق نموده است.

یکی از راه های ارتباط دهنده، راه لاجورد بوده که از هزاره چهارم قبل از میلاد بحیث معبر مهم انتقال اموال کشورهای مختلف از افغانستان به اروپا مورد استفاده قرار میگرفت. با توجه به گذشته این راه، طرح راه لاجورد از جانب دولت افغانستان مطرح و حمایت کشورهای این مسیر را نیز بدست آورده که از آئینه جوزجان و تورغندی هرات آغاز و با گذشتن از ترکمنستان، آذربایجان، گرجستان و ترکیه به آبهای بحیره سیاه وصل گردیده، افغانستان را از وابستگی به کشورهای پاکستان رهائی بخشیده جایگاه افغانستان را در سطح بین المللی و در عرصه تجارت جهانی تثبیت خواهد کرد.

موجودیت راه های چون راه ابریشم، راه ادویه و راه لاجورد این کشور را مرکز داد و ستد اموال، امتعه تجاری و انتقال این اموال از طریق افغانستان و آسیای مرکزی به بحیره کسپین و از آنجا به بحیره سیاه و بالآخره به اروپا میبانشد. باستان شناسان تخمین زده اند که 4500-5000 قبل استخراج و تجارت لاجورد در بدخشان شروع شده و به کشورهای مختلف مثل بیزانس، مصر، آشور و بابل انتقال داده شده و در قصرها و کاخ های سلطنتی از آن کار گرفته شده است.

افغانستان به عنوان قلب آسیا از اهمیت ویژه در تأمین روابط میان کشورهای منطقه برخوردار است، اما دیری است بدلیل نابسامانی ها، مداخلات بیگانگان و جنگهای پیهم از این پل ارتباطی استفاده نمی شود. افغانستان از نقطه نظر ژئوپولیتیک در یک موقعیت بسیار حساس قاره آسیا قرار دارد، جغرافیای ناب این سرزمین قدرت های بزرگ جهان را شیفته خود ساخته است تا منافع استراتژیک خود را در این کشور تعقیب نمایند. افغانستان که بام دنیا در آن موقعیت دارد سنگر محکمی برای کنترل، تهدید و محار دشمن برای قدرت های بزرگ به حساب می آید، قدرت های جهان از دیر آرزوی حضور خود را در این منطقه دارند و بر سر این کشور به رقابت می پردازند.

راه ابریشم دو هزار سال قبل از امروز از این مسیر عبور میکرد، این راه از چین آغاز و به اروپا و هند منتهی می شد، راه لاجورد شاخه از راه ابریشم است که دو هزار سال قبل سنگ لاجورد و سایر سنگ های قیمتی دیگر از این مسیر به ایتالیا و مصر می رفته است. از اینکه این راه یک راه مهم ترانزیتی میان کشورهای منطقه است کشور ها در صدد بدست آوردن منافع از این راه اند. خوش بختانه این مسیر مهم از افغانستان آغاز میشود و تأثیرات مثبت را در وضعیت سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی افغانستان و منطقه دارا می باشد.

پیشنه راه لاجورد

پیشنه راه لاجورد به چهار هزار سال قبل میرسد و احیاء مجدد آن به ابتکار افغانستان طرح و بعد از چهار سال مذاکره بین کشورهای، موافقتنامه بهره برداری راه لاجورد بین کشورهای همکار به امضاء رسید که یکی از کوتاه ترین و مطمئن ترین راه برای افغانستان محسوب میشود.

به قول مرحوم غبار: در زمان دولت یونان و باختری رود جیحون که مثل رود سند مورد کشتی رانی قرار گرفته بود به بحیره اورال میرفت و کانال طبیعی، آن بحیره را با بحیره خزر متصل می ساخت و از اراضی خزر، راه تجاری تا بحیره سیاه میرفت (27: 47).

چون امپراتوری کوشانی در وسط راه عبور و مرور اموال هندی و چینی قرار گرفته بود بناً خاندان های چینی و

Corresponding Author:

سندھ: پوهنیاظرشاه مطهری
عضو کادر علمی دانشکده حقوق و علوم
سیاسی پوهنتون بدخشان-افغانستان

امپراتوران روم هر کدام به نوبه خود به استقرار و تحکیم مناسبات با شاهان کوشانی بزرگ، مایل بودند. موضوع تجارت و خرید و فروش مال التجاره موضوعی است که دوستی و مراوده با کوشانی ها را برای شرق و غرب قیمتمدار ساخته بود. چینی ها برای فروش مال التجاره خود مخصوصاً ابریشم به بازار های بیزانس (روم شرقی) بنادر سواحل شرقی بحرالروم احتیاج داشتند، همین طور رومی به مال التجاره شرقی و ادویه هندی و پارچه های چینی نیازمند بودند (33: 472).

به این ترتیب ناگزیر بودند بنابر مقتضیات نظامی، اقتصادی و تجاری این خاندان ها به کوشانی های بزرگ نزدیک و دوست شوند، که این دوستی از هر رهگذر برای کوشانی ها مفید بود و شهرت، جلال و مقام آنها را در این گوشه، آسیا تأمین می کرد و روابط سیاسی کوشانی ها با اعزام نماینده به دربار تراجان 98-117 م برقرار شد و تقلید مسکوکات طلایی رومی مروج گردید.

جوهر لعل نهرو در مورد امپراتوری کوشانی و موقعیت افغانستان چنین مینویسد: امپراتوری کوشانی همچون سوار عظیمی بر پشت آسیا نشسته بود و در میان دنیای یونانی و دنیای غرب و دنیای چینی شرق و دنیای هندی در جنوب قرار داشت و مانند خانه ای در نیمه راه میان روم هند، چین به شمار میرفت (43: 178).

راه دیگری که افغانستان را با دنیای غرب وصل مینمود، راه بنام لاجورد بود که دارای اهمیت تاریخی، اقتصادی و سیاسی میباشد که در این مقاله به اهمیت تاریخی، سیاسی و اقتصادی آن پرداخته می شود.

راه لاجورد هزاران سال قبل نام مسیری بوده که افغانستان را از طریق آسیای میانه به اروپا وصل می نمود. برعلاوه لاجورد محصولات نباتی، حیوانی، عقیق، پشم، قالین، میوه خشک از داخل مملکت و برخی مال التجاره دیگر مثل پنبه و مواد معطر نباتی، نیل و غیره از خاک هند آمده و از همین طریق به خاک آسیای غربی میرسید و تجار یونانی و رومی آن را به امپراتوری روم می بردند (34: 257).

به قول غفور اف: به استناد باستان شناسی روابط تجاری با سرمت های نزدیک اورال و سواحل الگا نیز وجود داشته است. از سرزمین آنها راه کاروان روم میگذشت که آسیای وسطی را با قفقاز و نواحی دریای سیاه می پیوست (26: 244).

اهمیت راه لاجورد

سرزمین افغانستان خصوصاً در دوره های که بنام های آریانا و خراسان یاد میشد در تاریخ تکامل ملل شرق و در انکشاف تمدن بشریت سهم بسزایی داشته است. باختر به نسبت اینکه در یک چهار راه تجاری بین شرق و غرب واقع شده بود قبل از قرن ششم قبل از میلاد از نظر مناسبات بین المللی و اقتصادی در آسیای میانه اهمیت و شهرت فوق العاده داشت. از همین جهت توجه قدرت های همسایه و دور و نزدیک را به خود جلب می نمود و این سرزمین در سیاست و سوق الجیشی آسیای مرکزی و در منطقه، غلبه و مغلوبیت مهاجمین که میخواستند هند، ایران و آسیای مرکزی را اشغال نمایند در همین جا رقم زده میشد، سقوط و یا استحکام دولت های هند، ایران و آسیای مرکزی مربوط به آریانا (افغانستان امروز) بوده و همچنان این کشور در تجارت، تبادلات و اقتصاد ممالک آسیایی نقش بارز داشته و مرکز اتصال شرق و غرب شمرده می شد، که وجود جاده های تجاری چون ادویه، ابریشم و لاجورد گواه و مصداق این گفته هاست. (1: 235)

راه ادویه یکی از قدیمترین راهی بود که بین شرق و غرب ارتباط تجاری قائم مینمود و این راه به قسطنطنیه منتهی می گردید. بازرگانی که انگیزه نخستین آن تقاضای رومیان برای انواع ادویه جات بود که بازرگانان راه ابریشم از پر رفت و آمد ترین بزرگ راه، تکسیلا به کابل بود، در آنجا راه به چند شاخه تقسیم می شد که هر یک به سوی می رفت. راه شمال از طریق باختر یا سیحون، دریا کسپین (بحر خزر) و قفقاز به دریای سیاه می رسید. راه جنوبی از قندهار و هرات و اکباتان (همدان) می گذشت و سپس به مدیترانه می انجامید. این راه در دوران اقتدار دولت یونانو باختری و کوشانی از اهمیت زیادی برخوردار بوده است.

از قراین و شواهد معلوم میگردد که علاوه بر راه خشکه، راه آبی نیز وجود داشته که افغانستان از طریق دریا به بحیره کسپین وصل مینمود چنانچه غبار نیز آنرا در کتاب افغانستان در مسیر تاریخ تأیید می نماید، همچنان به نوشته عده از پژوهشگران، تاجران کوشانی از وسایل نقلیه آبی نیز بسیار استفاده میکردند (1: 66)

امپراتوران در سرزمین های مربوطه خود بر علاوه فروش محصولات، بیشتر از ترانزیت مال التجاره استفاده میکردند، چون تمام راه های بزرگ تجاری آسیا از خاک ایشان میگذشت. تمام تجارت چین، هند و روم در دست آنها بود. از این راه علاوه بر اموال تجاری، مردم به منظور زیارت

عبادتگاه بودائی نیز استفاده میکردند است. توسعه تجارت با روم ها، چینی ها و هندی ها از عوامل عمده جذب و جلب راهبین، هنرمندان، صنعتگران و روشنفکران در آریانا محسوب میشود. آثار هنری روم به تحول و تکامل هنر در آسیای وسطی و از جمله به تشکیل هنر قندهار تأثیر جدی رساند. زیرا که در آنجا مورد تشویق و حمایت امپراتور و سایر نجباء و اشراف قرار میگرفت (26: 244)

باستان شناسان تخمین زده اند که اهمیت راه های خشکه وابسته به درجه انکشاف و مبادلات بازرگانی بود و به مناسبات منظم مدنی مردم دنیای قدیم می افزود. بطور مثال در شرق نزدیک در حدود آسیای میانه نشانه های راه لاجورد دیده میشود که توسط آن سنگ بلور و لاجورد بدخشان را در هزاره چهارم پیش از میلاد به بسیاری از کشورهای آسیای غربی میبردند. در نتیجه تحقیقات ژئولوژیکی و باستان شناسی در قلمرو بدخشان تاریخی محل تثبیت حدود هشتاد معدن استخراج شده صورت گرفته است که به دوره های قدیم منسوب گردیده، همینطور بر اساس باز یافته های باستان شناسی استخراج و تجارت لاجورد را از 4500 الی 5000 سال قبل شناسائی کرده اند (36: 78). عمده ترین اثبات در این خصوص کاربرد و موجودیت مواد زمینی و ساختمانی سرزمین در کاخها و قصرهای با عظمت مصر، آشور، بابل و بیزانس میباشد (36: 76)

تجارت کوشانی با غرب در سالهای اخیر قرن دوم میلادی شروع به انحطاط نمود زیرا متقدر شدن ساسانی ها، راه رفت و آمد تجارت رومی را به طرف شرق قطع کرد. (34: 506)

محاربات یفتلی ها و ساسانی ها امنیت این گوشه آسیا را برهم زد، اوضاع سیاسی دگرگون و نظام تجارت برهم خورد و راه خشکه مسدود شد. و روم ها به توسعه تجارت بحری توجه نمودند.

در دوره غزنویان راه لاجورد قسماً از قلمرو آنها میگذشت کاروانهای عظیمی در آن حرکت می نمود، چین و هند راه مدیترانه وصل میکرد در آن ایام راه های تجاری از امنیت لازم برخوردار بود (30: 400).

با تطبیق این این پروژه افغانستان خواهد توانست نقش مرکزی و تاریخی خود را به عنوان مسیر ترانزیت ایفاء نموده اهمیت گذشته خود را مجدداً احیاء نماید، تا در تعاملات منطقوی و بین المللی از نقطه قوت وارد عرصه های مختلف شده برای تنظیم و ایجاد ثبات در سطح ملی گام بیشتری بر دارد.

اهمیت اقتصادی راه لاجورد

افغانستان کشور محاط به خشکه است و از نظر موقعیت استراتژیک خویش میتواند منحصبت چهار راه ترانزیتی ونقطه اتصال میان مناطق چون آسیای میانه، آسیای جنوبی، چین و ممالک غربی مورد استفاده قرار گیرد. افغانستان همواره تلاش نموده است تا جهت ترانزیت بهتر و راه یابی به بحر برای توسعه فعالیت اقتصادی و تجاری خویش تبدیل مناسب نیست به بندر عباس ایران و کراچی پاکستان پیدانماید و از وابستگی شدید به بنادر همسایه های غربی و جنوبی که گاه گاهی تحت تأثیر عملکرد سیاسی قرار میگیرند رهایی یابد.

در طول زمان مشخص گردیده است که نا رضایتی سیاسی کشور های همسایه سبب بندش راه تجاری میان افغانستان و کشور های همسایه گردیده که خسارات شدیدی را به پیکرهای تجارت افغانستان وارد ساخته ازین ناحیه بیشتر تاجران ملی افغانستان متضرر گردیده است، اکثراً کشورهای پاکستان و ایران در موقع خاص و اساس راه موصلائی خویش را به روی تاجران افغانستان می بندند که سبب زیان تاجران ملی کشور می گردد این عملکرد کشورهای پاکستان، کشور افغانستان را مجبور ساخته است تا در اولویت کار خویش جستجوی راه تبدیل را قرار دهد، بدین مناسبت راه لاجورد تبدیل بهتر در عرصه های اقتصادی کشور میباشد. چون کشورهای شامل راه لاجورد افغانستان، ترکمنستان، آذر بایجان، گرجستان و ترکیه در گذشته در گیری قضایای پیچیده افغانستان نبوده و نخواهند بود و بعضاً برای بهبود منافع کشور افغانستان همیشه همکار خوب بوده و خواهند بود.

استفاده و مدیریت بهتر از راه لاجورد سبب تشویق سرمایه گذاری، اشتغال و تولید در کشور شده از لحاظ اقتصاد بین الملل مؤثر و مفید برای افغانستان، از لحاظ هزینه مناسب به شرایط اقتصادی و کم هزینه است و از لحاظ ترانزیتی درین مسیر خط آهن موجود است اهمیت موضوع را بیشتر می سازد که این راه از اطمینان بیشتر نیز برخوردار است. (44)

1. اهمیت ترانزیتی

اهمیت جیوپولیتیک افغانستان اهمیت ترانزیتی راه لاجورد را بیشتر ساخته مفیدیت و مؤثریت اقتصادی این راه را برای افغانستان و جهان بر ملا می سازد.

این راه کوتاه تر، ارزان تر و با اطمینان تر نسبت به راه های دیگر است به دلیل عدم مداخله گرایی کشور های عضو این راه در امور اقتصادی و سیاسی کشور اطمینان و امید واری های مردم را به این راه بیشتر ساخته است، راه لاجورد و با موقعیت استراتژیک که افغانستان دارد میتواند کشور های آسیای میانه، آسیای جنوبی، کشور های غربی و چین را با هم وصل سازد(منبع انترنیت (44) اتصال از طریق راه لاجورد دست رسی آسان به مواد خام و ارزان کشور های آسیای میانه را برای کشور های علاقمند آن (چین، ممالک غربی و آسیای جنوبی) مهیا میسازد که افغانستان مبداء اصلی راه لاجورد بوده با مدیریت مدبرانه میتواند سود بیشتری را از طریق راه لاجورد بدست آورد.

2. اهمیت تجارتي

دراقتصاد جهانی امروزی تجارت منحيث موتور رشد اقتصاد کشور های به حساب نمی رود بلکه می تواند تحت عناوین مختلف ممد فعالیت های اقتصادی کشور های روبه انکشاف واقع گردد.

کشور ها نظر به موقعیت جغرافیایی شان نمیتوانند تمام عوامل تولید را به صورت وافر در دل خود جا دهند طوریکه هیچ کس نمیتواند به تنهایی خود تمام نیاز مندی های خویش را برطرف سازد بنا کشور ها نیز نمیتوانند تمام نیاز مندی های شان را برطرف سازند بدین اساس در سطح بین الملل ضرورت به تبادل است با استفاده از فرصت های تجارتي و مزیت های تجارتي میخواهند سهم خویش را از تجارت بین الملل بدست آورند تا سطح رفاه مستهلکین شان را بهبود بخشند. (2: 468).

راه لاجورد در سطح منطقه و جهان به ویژه برای افغانستان از اهمیت خاص برخوردار بوده، که این راه زمینه صادرات را برای کالاها و خدمات افغانستان مساعد می سازد تا با قیمت های معیاری و مناسب در بازار های جهانی و به کمترین هزینه انتقال یافته به فروش برساند، از طرف دیگر این راه افغانستان را با کالاها و خدمات جهانی آشنا میسازد که این کالاها و خدمات از لحاظ کیفیت و تخنیک برای بهره برداری افغانستان اهمیت ویژه را دارا می باشند بنا با استفاده ازین فرصت افغانستان میتواند سطح تولیدات خود را از نگاه کیفیت بلند برده و درسطح ملی و بین المللی توان رقابت را بدست آورد.(4: 45)

3. اهمیت سرمایه گذاری

"سرمایه گذاری عبارت از تبدیل نمودن سرمایه پولی به آن نوع دارایی متشبه است که به صورت مستقیم و غیر مستقیم در تولید فرآورده سهمی باشد"(3: 5).

راه لاجورد زمینه های سرمایه گذاری خارجی و داخلی را در کشور مساعد میسازد، زیرا ساخت زیربناها در افغانستان برای تشویق بیشتر استفاده از راه لاجورد اهمیت زیادی دارد که توسط همکاری های منطقی و جهانی سرمایه گذاری در بخش های زیربناها از اولویت کشور افغانستان میباشد امارات متحده عربی و چین آماده به سرمایه گذاری در بخش زیربنا ها می باشند. از جانب دیگر استخراج منابع طبیعی و تبدیل آن به امتعه کارتمام نیاز به سرمایه گذاری های داخلی و خارجی دارد در نهایت زمینه صادرات امتعه کارتمام، موادخام معدنی، کالاها زراعتی و صنایع دستی به جهان مساعد می سازد که در نتیجه این عواید خلق شده زمینه را برای سرمایه گذاری مجدد مهیا می نماید.

سرمایه گذاری در ساحه ترکیب عوامل تولید و ساحه فعالیت می تواند سبب بهبود عملکرد اقتصادی در کشور گردد." سرمایه گذاری خارجی، متضمن انتقال دارایی مادی و غیر مادی از کشوری به کشور دیگر به منظور تولید ثروت است"(37: 440)

4. اهمیت اشتغال زایی و کاهش فقر

"زمانیکه از اشتغال کامل یا استفاده از ظرفیت کامل صحبت به عمل می آید، مطلب این است،که تمام منابع و عوامل تولید یک کشور تاحد ممکن به صورت بسیار مؤثر مورد استفاده قرار گرفته است"(40: 8).

"بزرگترین هزینه بیکاری کاهش تولید است. مردمی که نمی توانند کار کند تولید نمی کنند، بیکاری بالا سهم اجتماعی را کوچکتر می کند. هزینه از دست دادن تولید بسیار بالا است"(11: 243).

اشتغال به حالت گفته میشود که تمام عوامل تولید مورد استفاده قرار گرفته باشد یا بعبارت دیگر افرادی که توانایی کار را داشته و در جستجوی کار باشند در صورتیکه کار دریافت نمایند شاغل و اگر کار دریافت کرده نتوانند بیکار گفته می شوند. تشویق و بهبود روند فعالیت های اقتصادی سبب بهبود تولیدات و سرمایه گذاری می شود که زمینه را برای افزایش اشتغال در کشور مساعد می سازد.

راه لاجورد فرصت بهتر را برای سرمایه گذاری و اشتغال زایی در اختیار کشور افغانستان قرار می دهد، افزایش سرمایه گذاری، سبب افزایش تولیدات و اشتغال شده در نهایت باعث رشد اقتصادی در کشور می گردد. رشد اقتصادی عواید مستهلکین را بهبود بخشده در نتیجه فقر را کاهش می دهد و همچنان سطح دست رسی به کالاها و خدمات را برای عاملین اقتصادی مساعد می سازد و در نهایت سطح رفاهیت جامعه را بلند می برد.

" دولت افغانستان در چوکات فعالیت های اقتصادی مکلف است تا سطح استندرد زندگی شهروندان کشور را بهبود بخشیده، زمینه ساز رفاه مادی و معنوی در جامعه باشد. بهبود سطح استندرد زندگی شهر وندان از جملهی وظایف دولت ها می باشد که دولت افغانستان نیز بدان مکلف است"(37: 132).

فقر به نظر شورای و زیران اتحادیه اروپایی آن عده از اشخاص انفرادی، فامیل ها یا گروه از افراد فقیر هستند که " آنقدر کم از وسایل (مادی، فرهنگی و اجتماعی) را دراختیار داشته باشند، که آن ها را از آن نوع روش زندگی مانع شود، که در کشور عضو که آن ها زندگی می کنند، به حیث روش زندگی حد اقل قابل قبول باشد." (41: 95). راه لاجورد باعث بهبود اشتغال شده زمینه استفاده بیشتر امتعه را برای خانواده ها مساعد می سازد و فقر را در کشور کاهش می دهد.

5. اهمیت تولیداتی

" تولید آگاهی معین تخنیکی را ضرورت دارد. این آگاهی ذریعه سرمایه گذاری در تحقیقات و انکشافات بهتر شده می تواند. توسط این سرمایه گذاری ها می توان عملیه های تولید ارزان تر را جستجو و یا حتی امتعه کاملاً نو را کشف نمود"(11: 89).

افغانستان کشور است که در حالت استخدام و یا اشتغال پایین قرار دارد برای افزایش تولیدات داخلی در کشور ظرفیت های استفاده نشده موجود است افغانستان میتواند با استفاده از آن ظرفیت های موجود تولیدات خویش را افزایش دهد.

بناافغانستان فرصت مناسب برای سرمایه گذاران داخلی و خارجی بوده که با وصل شدن آن به کشور های جهان شرایط بهتر برای سرمایه گذاری و افزایش تولید در کشور میسر می گردد. افزایش تولیدات در کشور افغانستان علاوه بر رفع نیاز های داخلی نقش برجسته را در صادرات کشور ایفا کرده می تواند.

با وارد نمودن وسایل تولیدی ارزان، موجودیت منابع طبیعی فراوان، موجودیت نیروی کار ارزان و روبه انکشاف بودن کشور افغانستان نشان دهنده فرصت طلایی برای سرمایه گذاران در کشور است که نتایج آن افزایش تولیدات را به همراه خواهند داشت.(42: 55)

6. اهمیت افزایش عایداتی

زمانی که با اتصال افغانستان به کشور های جهان بهبودی در فعالیت های اقتصادی کشور به وجودآید سبب افزایش عواید داخلی کشور می گردد. یعنی کار ایجاد می شود تجارت رونق پیدا می کند سرمایه گذاری و تولیدات افزایش می آید. کشور ها با استفاده از راه لاجورد کالاها تجارتی شان را به کشور های دیگر انتقال می دهند که با استفاده از عواید گمرکی و ترانزیتی عواید مجموعی کشور افزایش یافته فعالیت های اقتصادی را نظر به گذشته بهتر می سازد.

اگر راه لاجورد به صورت بهتر و منظم مدیریت شود ننتها عواید مالیاتی کشور را افزایش می دهد بلکه زمینهای رشد و توسعه سایر فعالیت های اقتصادی را مهیا می سازد(41: 66)

مزیت های راه ترانزیتی لاجورد

در صورت تحقق اهداف راه لاجورد و حفظ آن مزیت های زیر قابل تصور است:

- کاهش فاصله های ترانزیتی.
- کاهش هزینه ها.
- اطمینان بیشتر.
- وصل نمودن افغانستان با جهان از طریق خشکه به آب های آزاد.
- آماده گی امارات متحده عربی و چین برای سرمایه گذاری زیربنایی.
- تشویق فعالیت های اقتصادی.
- بهبود و افزایش سرمایه گذاری ها.
- افزایش تولیدات و استخراج معادن.
- ایجاد اشتغال در کشور.
- ایجاد عواید برای دولت و خانواده ها.

- ایجاد زمینهای استفاده بیشتر از کالاها و خدمات برای خانواده ها.
 - کاهش فقر.
 - افزایش سطح رفاه در کشور.
- دست رسی آسان افغانستان در مدت کمتر وبا هزینه کمتر به امتعه وارداتی کشور های پیشرفته جهان(37: 45).

نقش راه لاجورد در ثبات سیاسی افغانستان

نقش در اصطلاح به رفتار یا عملکرد اطلاق می شود که دیگران از فرد که پایگاه معینی را احراز کرده است، انتظار دارند. نقشهای مناسب به صورت بخشی از فرایند اجتماعی شدن به فرد آموخته می شود و سپس آنها را می پذیرد(35: 79). و یا مجموعه ای از فعالیت ها و وظایف است. به رفتار و فعالیت فرد که پایگاه و جایگاه معینی را اشغال می کند اطلاق می شود. نقش، گویا رفتار نسبت به سایر اشخاص است که جامعه به شخصی که عهده دار پایگاه معینی است محول می کند(20: 7) و یا هم نقش عبارت از رول و تأثیر است که یک شی در رفتار و فعالیت یک شی دیگر میداشته باشد.

همچنان، راه لاجورد راه است که چهار هزار سال قبل از امروز کاروان ها و تاجران از این راه از شرق به غرب و از غرب به شرق عبور و مرور میکردند. و همچنان، از این راه سنگ لاجورد بدخشان به اروپا و دیگر نقاط جهان صادر میگردد است. و راه ابریشم نیز همین راه است ولی راه ابریشم نسبت به راه لاجورد قدامت کمتری دارد و سال تأسیس راه ابریشم در سال 119 قبل از میلاد تقریباً بیشتر از دو هزار سال قبل از امروز است. و راه لاجورد تقریباً چهار هزار سال قبل از امروز قدامت دارد.(31). و یاهم راه لاجورد مسیر ترانزیتی آسیا- اروپا است، که حدود 2800 کیلومتر طول داشته، افغانستان را از مسیر ترکمنستان، آذربایجان و گرجستان به دریای سیاه و بعد از گذشتن از ترکیه به آب های آزاد و اروپا وصل میکند(12). این مسیر ترانزیتی در افغانستان از بنادر آقینه و تورغندی آغاز، به بندر ترکمن باشی ترکمنستان ختم شده و سپس از مسیر شهر باکوی آذربایجان به منطقه تفلیس گرجستان وصل میشود و از تفلیس نیز به طرف قارس ترکیه میرود و از آنجا به استانبول و بعد به اروپا وصل می گردد(22).

7. ثبات سیاسی

ثبات سیاسی در طول تاریخ، به ویژه در یک قرن اخیر، همواره برای دولت ها و ملت ها از اهمیت و اولویت خاصی برخوردار بوده است(شفیعی و دیگران، 1395: 6). ثبات سیاسی بر آیند نظامی است که بر اساس اراده ای آگاه مردم، تأمین عدالت در چارچوب قانون و ساختار های منبعث از قانون، و مشارکت همگانی شهروندان بنا شده باشد. ثبات سیاسی یک حادثه نیست که به طور فوری اتفاق بیفتد، بلکه یک پروسه است که در جریان زمان رشد می کند و به کمال می رسد.

برای تأمین ثبات سیاسی، بر علاوه داشتن مشروعیت نظام، که مشروعیت نظام نیز یک حادثه نیست که در هر پنج سال یک بار رخ دهد، بلکه هم ثبات سیاسی و هم مشروعیت نظام یک پروسه ای دوامدار است که در نتیجه آن مردم دولت را از خود می دانند و دولت نیز خود را وسیله ای اجرای آمل و خواست های مردم می سازد و بر اساس این قرارداد مشترک، جامعه و دولت به یک پیوند محکم و دوامدار میرسند(28: 15).

اصطلاح ثبات سیاسی اصطلاحی است که در میان سیاستمداران و دانشمندان از جایگاه بالایی برخوردار بوده و به مفاهیم گوناگونی تعریف شده است. ثبات سیاسی یک واژه ترکیبی بوده از واژه ثبات و سیاسی تشکیل شده است.

ثبات سیاسی، استمرار حیات نظام سیاسی؛ ثبات سیاسی به مثابه تداوم یا استمرار یک نظام سیاسی دموکراتیک در مقطعی خاص از زمان است و عدم تداوم را معادل بی ثباتی سیاسی می دانند. و یا هم، پایداری هنجار های حاکم؛ ثبات سیاسی را مفهوم هنجاری می دانند که وجود یا عدم آن با هنجار های حاکم بر یک نظام سیاسی مورد سنجش قرار می گیرد. موجود یا عدم آن به تناسب نوع ماهیت و هنجار های پذیرفته شده در هر نظام سیاسی، متفاوت است. (20: 10).

همچنان، ساندرز از ثبات سیاسی چنین تعریفی دارد؛ ثبات سیاسی عبارت از نبود نسبی برخی از حوادث سیاسی بی ثبات کننده که به صورت ایجاد تغییر یا چالش در هر یک از ابعاد نظام سیاسی بروز می کند. و ابعاد نظام سیاسی عبارت اند از مقامات سیاسی که مراد از آن حکومت است؛ رژیم سیاسی که مراد از آن رژیم سیاسی قواعده حقوقی حاکم بر حل مناقشات در درون نظام است و جامعه سیاسی که منظور از آن گروهی از افراد است که بر پایه تقسیم کار سیاسی با هم مرتبط هستند(38: 65).

همچنان، در فرهنگ دیپلماسی و روابط بین الملل ثبات سیاسی را تحت عنوان ثبات بحران چنین تعریف کرده است؛ قابلیت یک نظام در تحمل فشار و پرهیز از ایجاد آشفتگی اطلاق می شود(252: 131).

چارلز لیندبلاد، ثبات سیاسی را با رویکرد مشروعیت سیاسی دانسته می گوید ثبات سیاسی حالتی است که در آن رضایت ملت از روش های سه گانه (اجبار، مبادله و اقتاع) حاصل گردیده و مشروعیت سیاسی را ایجاد نماید، در نتیجه ثبات سیاسی در همان کشور بر قرار شده است(38: 66). بنا بر این در اینجا بحث ما در مورد ثبات سیاسی جمهوری اسلامی افغانستان است. و قبل از آن می پردازیم به بی ثباتی سیاسی و عوامل آن.

8. بی ثباتی سیاسی

در مقابل ثبات سیاسی بی ثباتی سیاسی قرار دارد، و دانستیم که مراد از ثبات سیاسی نبود حوادث سیاسی بی ثبات کننده بوده است. اگر رفتار های بی ثبات کننده به طور موفقیت آمیزی حکومت را از کنش باز دارند، به احتمال زیاد رژیم حاکم سرنگون خواهد شد. به همین خاطر، حکومت ها معمولاً در پی طراحی و اجرای سیاست هایی هستند که در بلند مدت موجب پایداری و دوام آنها شود و بقای آنها را تهدید نکند. با این حال تجربه ای تاریخی نشان میدهد که تلاش حکومتها در تحقق این هدف هیچ گاه کاملاً مقرون به توفیق نبوده است. به طوری که در هیچ دوره ای از تاریخ، حکومتی وجود نداشته که از خشونت سیاسی و نا آرامی اجتماعی کاملاً مصون مانده باشد.

بی ثباتی سیاسی به هر وضعیتی اطلاق میشود که تا رسیدن به نقطه واژگونی نظام، مستمراً تغییر کند؛ بی ثباتی سیاسی یک نظام سیاسی را از وضع تعادل خارج و آن را به نظام دیگری تبدیل می کند؛ بی ثباتی سیاسی ناسازگاری اهداف، مانع رسیدن به چنین توافقی می شود؛ بی ثباتی سیاسی ناظر به عدم توازن میان تقاضاهای افراد و کارکرد های حکومتی است که رفتار های اعتراض آمیز علیه حکومت تجلی بیرونی بی ثباتی سیاسی است(20: 10). تعریفات است که از طرف دانشمندان در رابطه به بی ثباتی سیاسی داریم.

درنگاه دیگر ایجاد چالش یا تغییر در هریک از بخش های مقامات سیاسی که شامل تصمیم گیرندگان حکومتی است، رژیم سیاسی که شامل قواعد حقوقی حاکم بر حل مناقشات است و جامعه سیاسی؛ از جمله فکتور بی ثباتی سیاسی قلمداد می شود(20: 10-11). و برای تعریف متغیر بی ثباتی سیاسی بر اساس نظریه ساندرز، دوازده شاخص بی ثباتی شامل تغییر قانون اساسی، کودتا، تغییر کابینه، تغییر اجرایی، ترور، جنگ چریکی، بحران حکومتی، شورش، حرکت های انقلابی، تظاهرات، اعتصاب عمومی و پاک سازی سیاسی در نظر گرفته شده است(38: 72).

بر علاوه، در کشور عزیز ما افغانستان، عدم دسترسی به ثبات سیاسی به دلیل مشکلاتی بوده است که در تاریخ سیاسی افغانستان با آن مواجه بوده است. به همین دلیل، از لحاظ دولت داری شاهد یک نوع عدم تسلسل و انقطاع مکرر بوده، و سیاستمداران افغانستان هیچگاهی نتوانسته اند تداوم تجربه های مثبت دولرداری را از یک زمان تا زمانی دیگر تأمین کنند. در فاصله ای بین حکومت احمدشاه بابا و ختم دوران طالبان، به طور اوسط در هر سی سال، نفاق بین سیاستمداران ما باعث در هم شکستن ساختارهای دولتی گردیده است، جنگ، تضاد و حملات خارجی باعث شده که بعد از هر چند دهه، کار ایجاد ساختارهای دولتی را از نو شروع کنیم(28: 16).

بدر نظر داشت گفته های فوق، در کشور ما افغانستان برای ایجاد ثبات سیاسی از طرف حکومت های گذشته تلاش های صورت گرفته است ولی بنا بر موجودیت مشکلات ملی و بین المللی موفق به این کار نشده، مشارکت مردم و مشروعیت نظام را تا حالا متحقق نساخته اند. به گفته ای رئیس جمهور اسلامی افغانستان محمد اشرف غنی احمدزی «برای ایجاد ثبات سیاسی در افغانستان ما نیازمند ایجاد فضای مناسب در کشور هستیم، بر قراری ثبات سیاسی در افغانستان دارای دو بعد است یک بخش بی ثباتی افغانستان بعد ملی است و بعد دیگر آن چالش ها و ابعاد خارجی است(28: 15). درتحقیق هدا، ما شاخص های را مطالعه میکنیم که در کنترل آن راه ترانزیتی لاجورد نقش داشته و از بی ثباتی سیاسی در افغانستان جلوگیری می کند.

9. نقش راه لاجورد در کاهش تروریسم

اولین اقدام برای تعریف مفهوم تروریسم، قبل از جنگ جهانی دوم توسط جامعه ملل به عمل آمد. اما، تا حالا یک تعریف مشخص از تروریسم میان سیاستمداران موجود نیست(17: 446).

درکنوانسیون بین الملل جلوگیری مجازات تروریسم سال 1937، که به تصویب هم نرسید، از تروریسم چنین تعریف نموده اند «تروریسم عبارت اند از کلیه اعمال جنایی انجام شده علیه یک دولت با هدف ایجاد وحشت در اذهان افراد خاص یا گروهی از افراد یا عموم مردم یا منتهی به چنین امری»(17: 446) است. و یا کشتن ناگهانی و غافلگیرانه است. به منظور اهداف سیاسی و همچنان به آن خشونت با هدف انهدام و ویرانی نیز میگویند(29: 283). و یا هم به معنای اعمال مستمر خشونت برای نیل به یک

هدف سیاسی و اعمال خشونت آمیز مربوط به آن گفته می شود. یک اقدام تروریستی دست کم دارای چهار وجه مشخصه است: اول، همراه با خشونت فیزیکی برای ترس و ارعاب است؛ دوم، نامنتظره صورت می گیرد؛ سوم، دارای انگیزه سیاسی است و چهارم، در فضایی خارج از جنگ بین دو گروه متخصص رخ میدهد. تروریسم انواع مختلفی داشته، همانا به تروریسم سیاسی، تروریسم چریکی، تروریسم دولتی، تروریسم انفورماتیک (تروریسم دانش دریافت و انتقال اطلاعات)، تروریسم بیولوژیکی، تروریسم شیمیایی، تروریسم رادیولوژیکی و تروریسم هسته ای تقسیم میشود (25: 120).

در اینجا منظور از تروریسم اینست که دولت های خارجی به شمول همسایه های افغانستان با استفاده از دین، مذهب، زبان و نژاد در میان برخی از روحانیون افغانستان نفوذ داشته، با استفاده از ضعف آنها در امور داخلی کشور ما دخالت نموده اند. در نتیجه بر ابعاد مختلف ساختار نظام دولت جمهوری اسلامی افغانستان تغییر وارد نموده و تضعیف و سرنگونی دولت را هدف قرار دادند. این تروریسم تحت عنوان تروریسم دولتی از طرف دانشمندان چنین تعریف شده است؛ غلامرضا علی بابایی: «تروریسم دولتی اصطلاحی است مشعر به دخالت یک یا چند دولت در امور داخلی و یا خارجی دولت دیگر، که به منظور ایجاد رعب و وحشت، از طریق اجرا یا مشارکت در عملیات تروریستی و یا حمایت از عملیات نظامی به منظور زوال، تضعیف و بر اندازی دولت مذکور و یا دستگاه رهبری آن صورت می گیرد (25: 120). و یا هم تروریسم دولتی به تروریسم اطلاق می شود که یک دولت یا چند دولت، با استفاده از خشونت و سرکوب علیه گروه ها یا مردم کشور دیگر عمل نمایند (6: 27). برعلاوه، در این تحقیق در پی یافتن این مسئله هستیم که راه ترانزیتی لاجورد چی نقشی در کاهش تروریسم در افغانستان داشته و در ثبات سیاسی افغانستان چی تأثیری را دارد.

مشکلات اقتصادی، منجر به این شده است تا اکثریت جوانان و بزرگ سالان عضویت گروه طالبان را قبول نمایند. یعنی اشخاص فقیر و غریب؛ 13 در صد مردم معتقد اند که مجاهدین اصیل وطن، بخاطر دفاع از دین، استقلال و آزادی عضویت گروه طالبان و القاعده میگیرند. و متباقی 36 در صد باور دارند که اکثریت کسانی که عضویت گروه طالبان گرفتند، یا دزد ها هستند یا جاسوس های ایران، روسیه و پاکستان هستند و یا هم رسیدن به قدرت و ریاست را دارند.

دقیقاً این مشکلات تا حالا اکثریت مردم افغانستان را رنج داده است و با مسدود شدن یا ایجاد بحران در بنادر پاکستان و ایران حاصلات دهاقین ما به باد فنا داده شده است. با در نظر داشت سولات و پرسش های فوق به این نتیجه میرسیم که یک عامل پیوستن مردم به طالبان مشکلات اقتصادی بوده و عدم صادر حاصلات مردم در بازار های بین المللی چالش عمده و اساسی بوده است. همچنان، باید گفت گروه طالبان و القاعده با اخذ عشر، زکات و خمس از مردم مشکلات اقتصادی گروه خود را مرفوع می نمایند. (6: 37). با در نظر داشت گفته های فوق نتیجه میگیریم که راه ترانزیتی لاجورد در صدور فرآورده های مردم نقش داشته و در بهبود اقتصادی مردم تأثیر عمده و اساسی را دارد. و مردم میتواند به زود ترین فرصت حاصلات خود را به بازار های جهانی رسانده و به قیمت مناسب عرضه نمایند. این امر منجر به رشد اقتصادی مردم گردیده و کاهش پیوستن مردم خصوصاً جوانان را به گروه های تروریستی به همراه دارد. و کاهش گروه های تروریستی باعث رفع مشکلات امنیتی، اقتصادی و سیاسی میشود. عمدتاً در ثبات سیاسی نقش اساسی را ایفا میکند.

10. نقش راه لاجورد در کاهش بحران حکومتی

بحران عبارت از وضعیتی که نظم سیستم اصلی یا قسمت های از آن را که بنام سیستم فرعی یاد میشود مختل کند و پایداری آن را بهم بزند. به عبارت دیگر وضعیتی که یک تغییر ناگهانی در یک یا چند قسمت از عوامل متغیر سیستم بوجود می آید (39: 247). و بحران حکومتی عبارت از بحرانی است، معرف وضعیتی تهدید خفیف، زمان کوتاه ولی رویداد قابل انتظار است. عموماً به تصمیمات اداری مربوط میشود به رده های متوسط مقامات سازمان مسؤل سیاست های داخلی و خارجی، یعنی کسانی که دارای اختیارات کافی برای بسیج کردن گروهی از متخصصین برای دست یابی به یک تصمیم سریع به منظور مقابله با یک تهدید ضعیف می باشند (39: 255).

در این حالت کوشش برای دستیابی به اطلاعات بیشتر به علت کمی فرصت برای اقدام فوری، معمولاً امکان پذیر نیست، مضافاً اینکه عمل رسیدگی به وضعیت، به علت کم اهمیت بودن تهدید از اولویت چندان بر خوردار نمی باشد. در این وضعیت هم مانند حالت انعکاسی کیفیت برخورد با مسأله بستگی به این دارد که مقامات مسؤل تا چه اندازه برای مقابله با رویداد از نظر پیشگیری و پیش بینی، آمادگی داشته باشند.

عموماً اگر مسؤلان احساس کنند که رویداد حادث شده مخاطره اندکی برای منافع ملی و حیاتی کشور دارد، وقت و فکر خود را بیش از حد مصروف تهیه راه کار برای مقابله با بحران نخواهند کرد. به هر حال آنهایی که درگیر اخذ تصمیمات اداری برای این منظور می باشند دقیقاً دست به اقدامی نمی زنند، مگر آنکه کاملاً مطمئن باشند که راه کار پیشنهادی کاملاً پاسخگوی وضعیت می باشد (39: 256).

بدین ملحوظ، قبل از تاسیس راه ترانزیتی لاجورد دولت افغانستان خصوصاً وزارت های صنعت و تجارت و اقتصاد همیشه در اخذ تصمیم گیری دچار بحران بوده است. زمانی که دولت در بخش اقتصادی و صادراتی به یک طرح جامع و کامل دست پیدا میکرد. اگر منافع ایران و پاکستان را تأمین نمی کرد این استراتژی و پلان اجرا نمی شد. چون کلید تجارت و صادرات بدست پاکستان و ایران بود. که با بستن بنادر شان به روی تجار افغانی منافع شان را تأمین میکردند، همانند سالهای 1955، 1961، 2011 و 2014 کشور پاکستان بنادر خود را به روی تجار دولت افغانستان بست و چالش های عظیمی را برای دولت افغانستان وارد کرد. و طرح های اقتصادی، صادراتی و تجارتي به چالش ها و مسائلی عظیمی مواجه شد. بحران تصمیم گیری را در بخش صادرات و تجارت ببار آورد. که در نتیجه برای دست یافتن به منافع سیاسی خود دولت افغانستان را اجبار به قبول خواست های خود شان نمود. (39: 257).

11. نقش راه لاجورد در تأمین امنیت

امنیت اصطلاحی است مشعر بر عدم تهدید نسبت به ارزشهای نایاب امنیت می تواند مطلق باشد. به عبارت دیگر می توان گفت که آزادی از همه تهدیدها، معادل امنیت کامل است. بر عکس در یک سیستم کاملاً تهدید آفرین سامانه ای از خصومت های شدید و سازش ناپذیر، به بد اندیشی منظم نزدیک می شود.

بهره برداری از مسیر راه لاجورد به افغانستان کمک میکند تا در تعاملات منطقه ای و بین المللی از نقطه قوت وارد شود و نیز برای تنظیم امور داخلی و ایجاد ثبات در سطح ملی گام های بیشتری بردارد. به عبارت دیگر، به هر میزان که راه جدید ترانزیتی - تجارتي بین المللی که برای افغانستان فراهم می گردد، افغانستان به همان اندازه قدرت بیشتر برای عرضه خدمات و ثبات ملی به دست می آورد و نیز وابستگی ما از مسیرهای نیمه سیاسی کاهش پیدا نموده و مسیر ترقی و رشد اقتصادی را طی خواهد نمود.

همچنین، این طرح در راستای سیاست های اقتصادی حکومت افغانستان جهت بسیج کشورهای همسایه به ویژه کشورهای حوزه قفقاز و بالکان برای ایجاد یک همگرایی اقتصادی منطقه ای شکل گرفته است و اکنون عملیاتی شده است که پیام مهم برای منطقه و جهان دارد (25: 66).

نتیجه گیری

برای تنظیم امور داخلی و ایجاد ثبات در سطح ملی گام های بیشتری بردارد. به عبارت دیگر، به هر میزان که راه جدید ترانزیتی - تجارتي بین المللی که برای افغانستان فراهم می گردد، افغانستان به همان اندازه قدرت بیشتر برای عرضه خدمات و ثبات ملی به دست می آورد و نیز وابستگی افغانستان از مسیرهای نیمه سیاسی کاهش یافته و مسیر ترقی و رشد اقتصادی را طی خواهد نمود.

راه ترانزیتی لاجورد افغانستان را به کشورهای منطقه و جهان وصل ساخته و مسیر ترانزیتی آسیا- اروپا است، که حدود 2800 کیلومتر طول داشته، افغانستان را از مسیر ترکمنستان، آذربایجان و گرجستان به دریای سیاه و بعد از گذشتن از ترکیه به آب های آزاد و اروپا وصل میکند. این ابتکار از طرف کشور افغانستان صورت گرفته و از طرف کشورهای مربوطه استقبال گردید.

راه ترانزیتی لاجورد در صادر حاصلات مردم نقش داشته و در بهبود اقتصادی مردم تأثیر عمده و اساسی را دارد. و مردم میتواند به زود ترین وقت حاصلات خود را به بازار های جهانی رسانده و به قیمت مناسب به فروش برساند. این امر منجر به رشد اقتصادی مردم گردیده و کاهش پیوستن مردم خصوصاً جوانان را به گروه های تروریستی به همراه دارد. و کاهش گروه های تروریستی باعث رفع مشکلات امنیتی، اقتصادی و سیاسی میشود. عمدتاً در ثبات سیاسی نقش اساسی را ایفا میکند. و همچنان، این راه برای تصمیم گیری های حکومتی مؤثر واقع شده، برای ادارات مربوطه سهولت های لازم را آورده و از وقوع بحران در بخش های تجارتي، اقتصادی و صادراتی جلوگیری مینماید. و عدم بحران در ادارات حکومتی باعث ثبات سیاسی در کشور میگردد.

دلهیز ترانزیتی لاجورد کاهش موانع تجارت، کاهش هزینه های معامله، بهبود حکومتداری برون مرزی از راه سازش، تجارت و ترانزیت افزایش یافته

و همکاری ارتقا یافته بین المللی را هدف قرار داده است. همچنین، راه لاجورد در عدم وابستگی به کشور های همسایه قابل تأمل است. راه ترانزیتی لاجورد منحصر به افغانستان نبوده بلکه کشور های آسیای جنوبی و کشور های آسیا میانه ضرورت دارند که توسط افغانستان به اروپا وصل شوند. حکومت افغانستان با دشمنان بسیار خطرناکی، کشور های همسایه و کشور های ابر قدرت، نبود ثبات سیاسی، امنیت و مداخلات سیاسی همه ای موضوعات است که توجه جدی حکومت را به اقتصاد کاهش داده است.

با ایجاد راه ترانزیتی لاجورد سایه مسائل سیاسی بالای مسائل اقتصادی و ترانزیتی نه تأیید و کشور پاکستان به منظور خواست های سیاسی، امنیتی، نظامی و استخباراتی نمی تواند از راه ترانزیتی استفاده کند. و استراتژی و پالیسی های که دولت افغانستان در بخش اقتصادی، سیاسی، امنیتی و سایر موارد طرح نماید، پایدار بوده و ثبات خود را این استراتژی ها حفظ خواهد کرد.

استفاده از بندر چاه بهار برای تجار افغانی همیشه مشکل زا بوده، دولت ایران می خواستند با استفاده از راه ترانزیتی راه چاه بهار دولت افغانستان را در عدم ساخت بند ها مجبور نماید. این عمل دولت ایران در استراتژی وزارت انرژی و آب نقش داشته بحران تصمیم گیری را در این وزارت خلق مینمود. راه ترانزیتی لاجورد می تواند تأثیرات که در فرا روی راه ترانزیتی چابهار موجود است، جلوگیری نموده در ثبات تصمیم گیری در وزارت انرژی و آب افغانستان رول اساسی را باز کند که در نتیجه ثبات تصمیم گیری در وزارت فوق الذکر به ثبات سیاسی تأثیر بسزایی را داشته و در پایداری سیاسی در افغانستان کمک می کند.

منابع

1. آثار سایر، پژوهشگران، (1361). افغانستان در دایره المعارف تاجک برگردان و ترجمه جلال الدین صدیقی، کابل: پوهنتون کابل.
2. ارزیابی و نقد گفتمان های ملی پیرامون نظام های سیاسی بدیل در افغانستان. (1396). کابل: انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان.
3. از مذاکره تا سرمایه گذاری، آبادانی، و تجارت. (2016). دهه جدید پیشرفت. گزارش سالانه رکا. جمهوری اسلامی افغانستان وزارت امور خارجه.
4. استراتژی انکشاف ملی افغانستان. (1387-1397). فشرده ای استراتژی جمهوری اسلامی افغانستان.
5. انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان. (1396/9/12). دومین نشست سه جانبه «گفتگوی افغانستان، هند و ایران».
6. حسینی، صدیقه. (1392). تروریسم و روند دولت سازی در افغانستان. کابل: انتشارات خراسان. چاپ اول.
7. حیدری، حسن، صادقیور، عسل. (1393/11/6). تأثیر گردشگری، مصرف انرژی و بی ثباتی سیاسی بر رشد اقتصادی کشورهای دی هشت. دانشگاه ارومیه.
8. حیدری، حسن و دیگران. (1395). رابطه بین ثبات سیاسی و نرخ تورم در کشورهای منتخب منطقه منا. فصلنامه پژوهش های پولی - بانکی. سال نهم. شماره 27.
9. دستاوردهای حکومت در طی یک سال گذشته. (1396). جزوه معلوماتی. ریاست عمومی اداره ریاست جمهوری ریاست مطبوعات و آگاهی عامه. جمهوری اسلامی افغانستان.
10. درینی، ولی محمد و دیگران. (1395/9/14). تجزیه و تحلیل تأثیر بی ثباتی سیاسی با توجه به موقعیت ژئوپلیتیکی ایران بر تجارت بین الملل. فصل نامه پژوهش های سیاسی جهان اسلام. سال ششم شماره سوم.
11. درنوش، رودیگر. و دیگران. (1388). اقتصاد کلان "2". مترجم: یدالله دادگر و محمد رضا منجدب. تهران: نشر آسیم.
12. دانش، ضیا. (2018). راه لاجورد، اهمیت و مزایایی آن برای افغانستان. ژانس خبری پژواک
13. رحیمی، علیرضا. (1394). انتخابات و امنیت ملی؛ از ثبات تا دگرگونی سیاسی. فصلنامه مطالعات راهبردی. سال هجدهم. شماره سوم. شماره مسلسل 96.
14. رهنمد، عزیز احمد. (1392). تاریخ روابط بین المللی افغانستان (طی سالهای 1298-1351). کابل: انتشارات خراسان. چاپ اول.
15. زلمی، نشاط و دیگران. (1396). راه دشوار مردم سالاری در افغانستان (ارزیابی و نقد گفتمان های ملی پیرامون نظام های سیاسی بدیل در افغانستان). کابل: انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان.
16. ساجد، حبیب الله. (بی تا). (1395) همگرایی منطقه ای و فرصت های سیاست خارجی افغانستان. کابل: دانشگاه ابن سینا.

17. ساعد، نادر. (1395). حقوق بین الملل معاصر (نظریه ها و رویه ها). تهران: انتشارات خرسندی. چاپ دوم.
18. سیهر، احمد ضیا صدیقی. (۲۰۰۷). افغانستان و سازمان همکاری های اقتصادی منطقه ای، کابل.
19. شهابی، سهراب و عباسی، فهیمه. (1396). جهانی شدن اقتصاد و ثبات رژیم های سیاسی در خاور میانه عربی. فصلنامه روابط خارجی. سال نهم. شماره اول.
20. شفیع، احمد و دیگران. (1395/3/16). نقش ولایت و رهبری در ثبات سیاسی جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه آفاق امنیت. سال نهم. شماره سی ام.
21. شهیدی، نذیر احمد. (1393). تیوری سرمایه گذاری. کابل: انتشارات رسالت.
22. شفایی، احمد. (2014/11/19). راه لاجورد افغانستان را به کجا می برد؟ بی بی سی فارسی.
23. ضمیر صافی، محمد حسن. (1365). تاریخ افغانستان باستان. کابل: پوهنتون کابل.
24. طلوعی، محمود. (1390). فرهنگ جامع سیاسی. تهران: انتشارات نشر علمی، چاپ چهارم.
25. علی بابایی، غلامرضا. (1392). فرهنگ دیپلماسی و روابط بین الملل. تهران: انتشارات، اداره نشر وزارت امور خارجه ایران. چاپ اول.
26. غفور اف، باباجان. (1382). تاجیکان. جلد اول. کابل: انتشارات شاه محمد.
27. غبار، میر غلام محمد. (1346). افغانستان در مسیر تاریخ. جلد اول. کابل: مطبوعه دولتی
28. غنی، دکتر محمد اشرف. (1393). منشور تحول و تداوم. کابل: انتشارات ستاد انتخاباتی تحول و تداوم. چاپ اول.
29. فرهیخته، دکتر شمس الدین. (1377). فرهنگ فرهیخته واژه ها و اصطلاحات سیاسی-حقوقی. تهران: انتشارات زرین. چاپ اول.
30. فروزانی، سید ابوالقاسم. (۱۳۹۰). غزنویان از پیدایش تا فروپاشی. تهران: انتشارات سمت.
31. فرهاد، جیلانی. (1397/10/24). افتتاح راه لاجورد باعث شکل گیری همگرایی منطقه ای خواهد شد. هرات: پایگاه خبری پیام آفتاب.
32. قاپار، رومیلا. (1387). تاریخ هند. جلد اول، ترجمه همایون صنعتی زاده. تهران: نشر ادیان.
33. کهزاد، علی احمد. (1387). تاریخ افغانستان. جلد اول. کابل: انتشارات میوند.
34. کوشا، فهیم. (1389). نگرشی بر ساحات باستانی و تاریخ افغانستان. شبرغان
35. کونن، بروس. (1391). مبانی جامعه شناسی. ترجمه: دکتر غلام عباس توسلی و دکتر رضا فاضل. تهران: انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی. چاپ بیست پنجم.
36. مرادی، صاحب نظر. (1390). بدخشان در تاریخ. جلد اول، کابل: انتشارات خیام.
37. 37-مجیدی، عبدالفتاح. (1397). سیاست های مالی. کابل: تمدن شرق.
38. محمدی لرد، عبدالمحمود. (1392/11/10). انتخابات ریاست جمهوری یازدهم و ثبات سیاسی جمهوری اسلامی ایران. فصل نامه مطالعات راهبردی. سال هفدهم. شماره اول. نمبر مسلسل 63.
39. مهمند، محمد رحیم. (1392). روابط بین الملل. کابل: انتشارات یوسف زاده. چاپ اول.
40. نورعباد، حمیدالله. (1393). مباحثی از برنامه ماستری اقتصاد "اقتصاد ماکرو پیشرفته، سیاست های اقتصادی پیشرفته و مسایل پولی بین المللی" کابل: دهکده چاپ.
41. نورعباد، حمیدالله. (1393). اساسات اقتصاد خورد، کابل: دهکده چاپ.
42. نورعباد، حمیدالله. (1396). اساسات اقتصاد کلان. کابل: انتشارات یوسف زاد.
43. نهرو، لعل جواهر. (1382). نگاهی به تاریخ جهان. ترجمه محمود تقضلی، جلد اول، تهران: انتشارات امیر کبیر.
44. (انترنیت (http://taa.com)